

Je doping špatný?

Peter Singer

Diskuse o zakázaných látkách ve sportu má dnes svou pravidelnou sezonu, která se každoročně dostavuje spolu s cyklistickým závodem Tour de France. Letos byli v důsledku pozitivního dopingového testu nebo nedostavení se k němu vyloučeni ze závodu nebo z něj odstoupili průběžný lídr, dva další jezdci a dva týmy. Také konečný vítěz Alberto Contador čelí obvinění, že měl v loňském roce pozitivní test. Již tolik předních cyklistů bylo na doping pozitivně testováno nebo se z bezpečí sportovní výslužby přiznalo k jeho užívání, že lze dost dobře pochybovat, zda je vůbec možné být bez něj v tomto závodě konkurenceschopným.

Ve Spojených státech přiřivil tuto debatu hon baseballisty Barryho Bondse za rekordem všech dob v počtu homerunů dosažených během kariéry. Všeobecně se předpokládá, že si Bonds vypomáhá léky a syntetickými hormony. Fanoušci na něj často bučí a posmívají se mu a podle řady lidí neměl komisař baseballové ligy Bud Selig navštěvovat utkání, při nichž Bonds mohl rekord vyrovnat či překonat.

Na špičkové úrovni je rozdíl mezi šampionem a polem poražených tak titěrný, a přitom na něm tolik záleží, že jsou sportovci tlačeni k tomu, aby udělali cokoli kvůli zisku i té nejmenší výhody nad svými konkurenty. Je tedy rozumné chovat podezření, že zlaté medaile nepatují k těm, kdo jsou „čistí“, nýbrž k těm, kdo neúspěšněji maskují užívání dopingu tak, aby bez odhalení maximalizovali výkon.

V době, kdy se události typu Tour de France mění ve frašku, navrhl profesor bioetiky Julian Savulescu radikální řešení. Savulescu, jenž vede Uehirovo centrum pro praktickou etiku při Oxfordské univerzitě a má diplomy z medicíny i bioetiky, tvrdí, že bychom měli zrušit zákaz léků podporujících zvýšení výkonnosti a umožnit sportovcům, aby brali, co chtějí, za předpokladu, že je to pro ně bezpečné.

Podle Savuleska bychom se namísto snahy odhalit, zda bral sportovec podpůrné látky, měli soustředit na měřitelné známky toho, zda riskuje zdraví. Má-li tedy nějaký sportovec v důsledku užívání erythropoietinu (EPO) nebezpečně vysokou hladinu červených krvinek, neměl by mít závodění povoleno. Hlediskem je zde počet červených krvinek, nikoliv prostředky použité k jeho zvýšení.

Těm, kdo tvrdí, že to poskytne uživatelům dopingu nefér výhodu, Savulescu odpovídá, že dnes, v době bez dopingu, mají nefér výhodu sportovci s nejlepšími geny. Samozřejmě musí i oni trénovat, ale pokud jejich geny vytvářejí více EPO než naše, pak nás v Tour de France porazí bez ohledu na tvrdost našeho tréninku. Tedy pokud nebudeme užívat EPO, abychom svůj genetický nedostatek vyvážili. Stanovení maximální hladiny červených krvinek tak vlastně srovná podmínky tím, že zmenší vliv genetické loterie. Snažit se pak bude důležitější než mít správné geny.

Někteří lidé namítají, že doping jde „proti duchu sportu“. Současnou hranici mezi tím, co sportovci smejí a nesmejí, aby zvýšili svou výkonnost, lze ovšem hájit jen těžko.

Na Tour de France mají cyklisté dokonce přes noc povolenu nitrožilní výživu a hydrataci, aby svá těla regenerovali. Rovněž trénink ve vysoké nadmořské výšce je povolen, přestože

zvýhodňuje cyklisty, kteří ho mohou provozovat, oproti konkurentům nuceným trénovat na úrovni moře. Světový antidopingový kodex již také nezakazuje kofein. V každém případě je zvyšování výkonu, tvrdí Savulescu, samotným duchem sportu. Měli bychom sportovcům umožnit, aby o ně usilovali všemi bezpečnými prostředky.

Já bych navíc dodal, že sport nemá žádného jediného „ducha“. Lidé provozují sport, aby udržovali společenský styk, aby měli pohyb, aby se udrželi v kondici, aby si vydělali peníze, aby se stali slavnými, aby předešli nudě, aby našli lásku, a také ryze pro zábavu. Mohou sice usilovat o zlepšení výkonnosti, ale často to dělají jen kvůli sobě – kvůli pocitu, že něčeho dosáhli.

Zapojování širokých vrstev do sportu by se mělo podporovat. Fyzická námaha nečiní lidi pouze zdravějšími, ale i šťastnějšími. Braní dopingu znamená obvykle porážku sebe sama. Já například plavu a měřím si čas na určitou vzdálenost, abych si mohl stanovit cíl a povzbudit se k tvrdší práci. Mám radost, když plavu rychle, ale pokud bych svůj čas zlepšil jen díky ampulce, nenaplňovalo by mě toto zlepšení žádným pocitem úspěchu.

Špičkový sport, který sledují miliony, ale provozuje hrstka, je však něčím jiným. Kvůli dnešní slávě a lesku jsou sportovci v pokušení riskovat své dlouhodobé zdraví. Ačkoliv tedy Savuleskův smělý návrh možná sníží užívání dopingu, nepřinese jeho konec.

Problém totiž není ve sportovcích, nýbrž v nás. Povzbuzujeme je. Zahrnujeme je uznáním, když zvítězí. A bez ohledu na to, jak je užívání dopingu do nebe volající, nepřestáváme sledovat Tour de France. Možná bychom měli prostě vypnout televizi a nasednout na vlastní kola.